

Oblici organiziranja malog gospodarstva

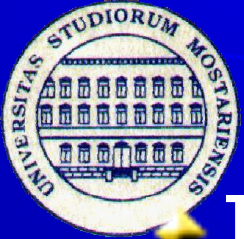
Prof.dr.sc. Zdenko Klepić
Ekonomski fakultet Sveučilišta u
Mostaru

Organizacioni oblici

- ◆ Pitanje koji organizacioni oblik?
- ◆ U razvijenoj tržišnoj ekonomiji postoje brojni različiti organizacijski oblici koji ovise o pravnim sustavima i zakonskoj regulativi pojedinih država.
- ◆ U najvećem broju zemalja najčešći oblici su:
  - Inokosno poduzeće (individualno)
  - Partnerstvo (ortaštvo)
  - Korporacije (dionička društva)

Inokosno poduzeće

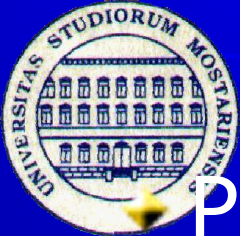
- ◆ Ima samo jednog vlasnika
- ◆ Najrašireniji oblik organiziranja u svijetu
- ◆ Može biti jedan zaposlenik a može veliki broj
- ◆ Vrijednost može biti mala ali i velika
- ◆ Vlasnik osobno neograničeno odgovoran za sve dugove koje napravi poduzeće

Partnerstvo

- ♦ Zakon SAD "Dobrovoljno udruživanje dviju ili više osoba u suvlasničko poduzetništvo zbog profita" – definicija prihvaćena u većini država
- ♦ Poslovni rječnik RH partnerstvo ili ortaštvo označuje ugovorom zasnovan obveznopravni odnos kojim se ugovorne strane obvezuju udružiti svoj trgu (rad) i/ili svoju imovinu u cijelosti ili djelomice radi postizanja nekoga zajedničkoga cilja. Ortaci mogu biti fizičke i pravne osobe koje se moraju dogovoriti o zajedničkom cilju ortaštva. Imovinu ortaštva čine uloženi ortaka te imovina stečena poslovanjem ortaštva.
- ♦ Partnerstvo se dijeli na:
  - Opće (neograničena odgovornost)
  - Ograničeno (postoje i partneri koji odgovaraju samo za uloge)

Korporacije

- Pravne osobe i najsloženiji obli
- ◆ Mogu biti u vlasništvu jedne osobe a mogu i više tisuća
  - ◆ Kapital podijeljen u dionice
  - ◆ Vlasnikom se postaje kupovinom dionica
  - ◆ Vlasnici imaju ograničenu odgovornost
  - ◆ Mali broj korporacija ali ostvaruju većinu prihoda (u SAD 90%)
  - ◆ Sva poduzeća bez obzira na veličinu ili promet mogu biti korporacije

Razlozi koji utiču na izbor org. oblika

Postoji li najbolji org.oblik?

- ◆ Najpogodniji ovisi o poduzetnikovim sklonostima, potrebama posla te brojnim drugim čimbenicima
- ◆ Faktori utjecaja na izbor organizacijskog oblika:
  - Brzina i troškovi osnivanja
  - Visina temeljnog kapitala
  - Visina potrebnog kapitala za realizaciju poslovnog pothvata
  - Ograničenja odgovornosti prema trećima
  - Stupanj kontrole nad pothvatom
  - Troškovi organizacije i mogućnost korištenja različitih poticaja i olakšica
  - Želja da poslovanje ostane u tajnosti
  - Kontinuitet djelatnosti i transfer vlasničkih prava
  - Politika oporezivanja i plaćanja poreskih obveza

Oblici organiziranja

◆ Subjekti malog gospodarstva u Federaciji BiH pojavljuju se u različitim pravnim organizacijskim oblicima kao što su:

- Obrt
- Gospodarsko društvo
- Zadruga
- Ostali oblici organiziranja

Faktori utjecaja na izbor organizacijskog oblika

- ◆ Brzina i troškovi osnivanja
- ◆ Visina temeljnog kapitala
- ◆ Visina potrebnog kapitala za realizaciju poslovnog pothvata
- ◆ Ograničenja odgovornosti prema trećima
- ◆ Stupanj kontrole nad pothvatom
- ◆ Troškovi organizacije i mogućnost korištenja različitih poticaja i olakšica
- ◆ Želja da poslovanje ostane u tajnosti
- ◆ Kontinuitet djelatnosti i transfer vlasničkih prava
- ◆ Politika oporezivanja i plaćanja poreskih obveza

Svaki oblik ima prednosti i nedostatke

Obrtništvo

Obrtništvo je u Bosni i Hercegovini tradicionalna gospodarska djelatnost koja je u prošlosti bitno utjecala i usmjeravala gospodarski razvitak, te je bilo izvorište iz kojeg su nastajala i nastaju gospodarska društva.

Određeni krajevi i regije i danas su poznati upravo po određenim tradicionalnim obrtima iz prošlosti, da bi danas pojedini obrti bili prepoznatljivi po znanju, tehnici, tehnologijama i organizaciji.

HERCEGOVAČKI STEĆCI
PRVI PUT NAKON 500 GODINA

Obrt

Obrt sukladno zakonu o obrtu i srodnim djelatnostima iz 2009 god.

- ◆ **Obrt, u smislu ovog zakona, jeste samostalno i trajno obavljanje dopuštenih i registriranih gospodarskih djelatnosti u osnovnom, dopunskom ili dodatnom zanimanju, od strane fizičkih osoba sa svrhom postizanja dobiti koja se ostvaruje proizvodnjom, prometom ili pružanjem usluga na tržištu.**
- ◆ **Obrt** nema pravnu samostalnost već je obrtnik stranka u sporovima

Srodne djelatnosti

- ◆ **Srodne djelatnosti, u smislu ovog zakona, jesu sve registrirane gospodarske i druge djelatnosti koje obavljaju fizičke osobe po pravilima obavljanja obrta, a koje se ne smatraju obrtom.**
- ◆ U srodne djelatnosti ubrajaju se i poljoprivredne djelatnosti u smislu članka 3. Zakona o poljoprivredi ("Službene novine Federacije BiH", broj 88/07).

puštena je svaka gospodarska i druga djelatnost koja nije zakonom zabranjena i koja nije regulirana posebnim zakonom.

- ◆ **Obavljanje** trgovinske, ugostiteljske i turističke djelatnosti regulirane su posebnim zakonima, kao i neke druge djelatnosti
- ◆ **Domaćom radinosti** smatraju se određeni obrti i srodne djelatnosti.
- ◆ **Domaća radinost**, u smislu ovog zakona, jeste djelatnost izrade i dorade predmeta kod kojih preovlađuje ručni rad i usluge u kućanstvu.
- ◆ Djelatnost domaće radinosti obavlja se samostalno ili uz pomoć članova zajedničkog kućanstva.

Obrtnik

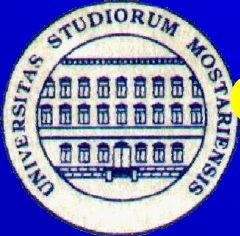
- ◆ **Obrtnik** i osoba koja obavlja srodnu djelatnost, u smislu ovog zakona, jeste fizička osoba koja obavlja djelatnost u svoje ime i za svoj račun, a pritom se može koristiti i radom drugih osoba sa kojima je u obvezi zaključiti ugovor o radu, sukladno Zakonu o radu i kolektivnom ugovoru.

Tradicijski i stari zanati

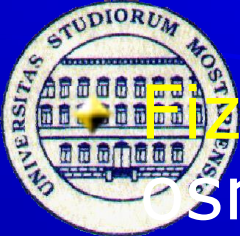
- ◆ Obrti za koje je potrebno posebno poznavanje zanatskih vještina i umijeća u obavljanju djelatnosti i koji se obavljaju pretežitim udjelom ručnog rada.
- ◆ U cilju očuvanja tradicije Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, na prijedlog federalnog ministra razvoja, poduzetništva i obrta, uz prethodno pribavljeno mišljenje jedinica lokalne samouprave, utvrdit će popis tradicijskih i starih obrta koji se mogu obavljati pod uvjetima određenim u stavaku (2) članka 6. ovog Zakona.
- ◆ Za obavljanje djelatnosti tradicijskih i starih obrta Vlada Federacije, Vlade županija i jedinice lokalne samouprave propisat će odgovarajuće olakšice, svako iz svoje nadležnosti, koje će stimulirati očuvanje tradicijskih i starih obrta i pojačati interes za njihovo obavljanje.

Obrti sukladno Zakonu mogu biti:

- ◆ **Vezani obrti** - obrti za čije se obavljanje traži odgovarajuća strukovna sprema
- ◆ **Posebni obrti** – obrti koje obrtnik može obavljati samo ako ispunjava uvjete za vezane obrte i ima suglasnost za obavljanje posebnih obrta.
- ◆ Popis vezanih obrta po vrstama, stupnju i vrsti stručne spreme potrebne za njihovo obavljanje, te popis posebnih obrta po vrstama, uvjete i način izdavanja suglasnosti za obavljanje posebnog obrta propisuje Vlada Federacije BiH
- ◆ Popis vezanih i posebnih obrta

Fizička osoba može obavljati obrt kao osnovno zanimanje, ako ispunjava uvjete koje treba da ispuni fizička osoba za obavljanje obrta kao osnovne djelatnosti, i ako ima već zasnovan radni odnos po bilo kojoj osnovi i ukoliko posebnim zakonom nije drugačije propisano.

- ◆ **Dvije ili više fizičkih osoba mogu zajednički obavljati obrt**, a uzajamni odnosi i odgovornosti osoba koje zajednički obavljaju obrt uređuju se pismenim ugovorom, koji ugovorne strane dostavljaju organu nadležnom za izdavanje obrtnice, prigodom upisa u registar.

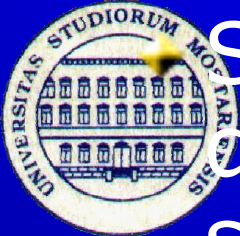
Dopunsko zanimanje

- ◆ Fizička osoba može obavljati obrt kao dopunsko zanimanje isključivo samostalnim radom i to najduže 20 sati tjedno, uz plaćanje poreza čiju visinu propisuje organ nadležan za poreze.
- ◆ Korisnik starosne mirovine, koji je mirovinu ostvario sa 65 godina života ili sa 40 godina mirovinskog staža, može istovremeno koristiti mirovinu i obavljati obrt kao dopunsko zanimanje. U tom slučaju vremensko ograničenje iz stavka (1) ovog članka se ne primjenjuje.
- ◆ Odredbe iz stavka (2) ovog članka odgovarajuće se primjenjuju i na korisnike mirovine koji su svoja prava ostvarili sukladno propisima iz oblasti boračko – invalidske zaštite.

Dodatno zanimanje

- ◆ Fizička osoba može obavljati obrt kao dodatno zanimanje isključivo putem uposlenika koji mora biti u radnom odnosu kod vlasnika obrta i ispunjavati uvjete iz čl. 9. i 10. ovog zakona.

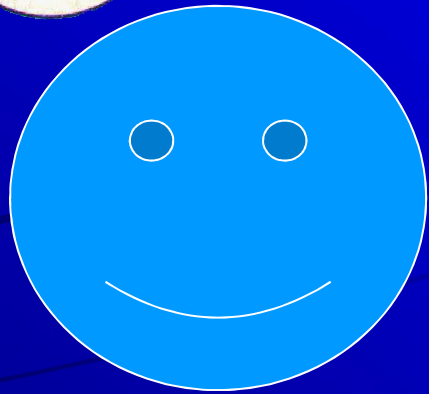
Sukladno zakonu o gospodarskim društvima (članak 4.) kada samostalni poduzetnik ostvari ukupan **prihod veći od 1 milijun KM** u prethodnoj godini, dužan je zatražiti brisanje iz registra obrtnika i ako želi nastaviti poslovanje, osnovati društvo sukladno zakonu o gospodarskim društvima.

Prednosti

- ◆ Jednostavnost otvaranja i lakoća zatvaranja
- ◆ Brzo donošenje odluka i relativna tajnost poslovanja
- ◆ Raspored dohotka i kontrola poslovanja
- ◆ Pravna regulativa - jednostavnost praćenja
- ◆ Porezni model – olakšice
- ◆ Vođenje poslovnih knjiga - jednostavnost

Slabosti

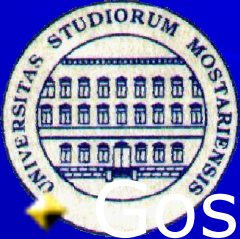
- ◆ Neograničena odgovornost obrtnika
- ◆ Nedostatak kontinuiteta - uvjetno
- ◆ Rizik gubitka
- ◆ Ograničeni izvori financiranja i predodžbe o nestabilnosti
- ◆ Ograničenost vještina i teškoće u osiguravanju kvalificiranih radnika
- ◆ Porezni model

Gospodarsko društvo

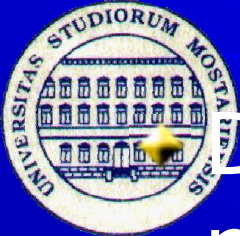
- ◆ Jedna od najčešće citiranih definicija trgovačkog društva je ona američkog predsjednika Vrhovnog suda **Johna Marshalla iz 1819.** godine, koji je trgovačko društvo okarakterizirao kao „**umjetno biće, nevidljivo, nedodirljivo i koje postoji samo u mislima pravnika i zakona**“.
- ◆ **Drugim riječima**, trgovačko je društvo umjetna tvorevina, koju je zakon obdario pravima, moćima obvezama koje imaju fizičke (naravne, prirodne) osobe: da kupuje, posjeduje i prodaje imovinu, da tuži i bude tuženo, da proizvodi i prodaje proizvode kupcima, da sudjeluje u drugim pravnim postupcima. Trgovačko društvo ima, kako je vidljivo, prava i zakonsku moć ljudi.

Gospodarsko društvo

Gospodarsko društvo je pravna osoba koja samostalno obavlja djelatnost proizvodnje i prodaje proizvoda i vršenja usluga na tržištu radi stjecanja dobiti, a mogu ga osnovati domaće i strane fizičke i pravne osobe, ako nije drugačije zakonom određeno.

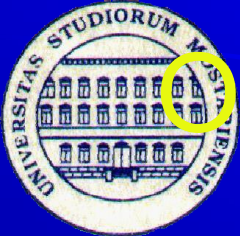
➤ Svojstvo pravne osobe društvo stječe danom upisa u registar a društvo kao svoju djelatnost može obavljati sve poslove, osim onih koji se po zakonu ne mogu obavljati kao gospodarska djelatnost. Zakonom može biti utvrđeno da se određene djelatnosti mogu obavljati samo na temelju odobrenja nadležnog organa.

Društvo može imati podružnice izvan mjesta sjedišta društva, a podružnice su poslovne jedinice koje nemaju svojstvo pravne osobe, ali mogu obavljati sve poslove u okviru djelatnosti društva upisane u registar i pri tome stjecati prava i preuzimati obveze u ime i za račun društva.

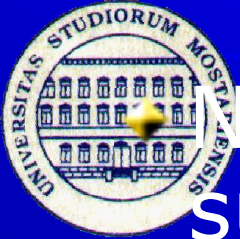
- ◆ Podružnice se također upisuju u registar.

Oblici organiziranja gospodarskih društava

- ◆ Društvo s ograničenom odgovornošću,
- ◆ Dioničko društvo,
- ◆ Društvo s neograničenom solidarnom odgovornošću,
- ◆ Komanditno društvo

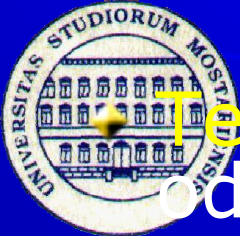
Najčešći organizacijski oblici subjekata malog gospodarstva uz obrte su društava s ograničenom odgovornošću i dionička društva.

- ◆ Povezanim društvima smatraju se pravno samostalna društva koja su u međusobnim odnosima povodom kapitala i vođenja poslova.
- ◆ Supsidijarno društvo je društvo u kojem drugo društvo ima većinu dionica ili udjela s pravom glasa.

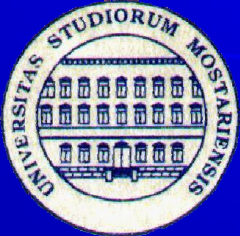
Društvo s ograničenom odgovornošću (d.o.o.)

- ◆ Društvo s ograničenom odgovornošću mogu osnovati jedna ili više fizičkih ili pravnih osoba, a osniva se ugovorom u pismenom obliku koji zaključuju osnivači.
- ◆ Društvo s ograničenom odgovornošću je društvo čiji je temeljni kapital podijeljen na udjele.
- ◆ Udjeli osnivača društva s ograničenom odgovornošću mogu biti različiti, a svaki osnivač može steći samo jedan udio.
- ◆ Za obveze društva član društva odgovara svojim udjelom.

Temeljni kapital društva s ograničenom odgovornošću sukladno zakonu o gospodarskim društvima, ako je jedan ili više osnivača iznosi najmanje 2.000 KM, a ulogi jednog osnivača ne mogu biti manji od 100 KM. Ulozi u novcu ne mogu biti manji od navedenih, a ukoliko se unosi još kapitala u društvo u stvarima i pravima isti moraju biti upisani u registar, kako bi društvo s njima moglo trajno raspolagati.

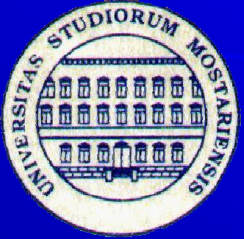
- ◆ Novčana sredstva koja se unesu pri osnivanju društva mogu se odmah nakon registriranja koristiti, tako da za vjerovnike nije nikakva sigurnost visina temeljnog kapitala, budući da osnivači nakon osnivanja odmah mogu potrošiti sredstva, pa za naplatu vjerovničkih potraživanja ne mora preostati ništa.

Upravljanje

- ◆ Organi društva –
  - ◆ skupština (vlasnici),
  - ◆ nadzorni odbor (ne mora)
- (Ako je više od deset udjelničara mora i ako je temeljni kapital veći od 1.000.000 KM i najmanje dva udjelničara mora)
- ◆ direktor tj. uprava

Prednosti

- ◆ Ograničena odgovornost
- ◆ Kontinuitet
- ◆ Relativna lakoća transfera
- ◆ Predodžba relativne stabilnosti i lakšeg pristupa izvorima financiranja
- ◆ Angažiranje menadžera i kvalificiranih radnika

Slabosti

- ◆ Relativno visoki početni troškovi (likvidacijski također)
- ◆ Naglašena reguliranost
- ◆ Javna dostupnost podataka i izvještavanje
- ◆ Ograničen interes osnivača
- ◆ Vođenje poslovnih knjiga

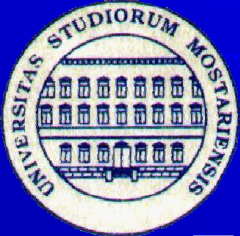
Dioničko društvo (d.d.)

- ◆ Dioničko društvo je društvo čiji temeljni kapital je podijeljen na dionice, a mogu ga osnovati jedan ili više osnivača, koji su obvezno i dioničari dioničkog društva.
- ◆ Osnivači i dioničari mogu biti fizičke i pravne osobe, a dioničko društvo ne odgovara za obveze dioničara.
- ◆ Prilikom osnivanja dioničkog društva sve dionice mogu otkupiti osnivači (**simultano osnivanje**), a moguće je da osnivači otkupe ugovoreni broj dionica, a preostale dionice kupuju druge osobe na temelju javnog poziva za upis i uplatu (**sukcesivno osnivanje**), sukladno zakonu kojim se uređuje izdavanje i promet vrijednosnih papira.

temeljni kapital dioničkog društva iznosi najmanje 50.000 KM, a nominalna vrijednost dionice ne može biti manja od 10 KM. Ako se temeljni kapital prilikom osnivanja dioničkog društva, osim ulozima u novcu, osigurava i ulozima u stvarima i pravima, ukupni ulozi u novcu ne mogu biti manji od iznosa od 50.000 KM.

- ◆ Dioničko društvo obvezno je imati **fond rezervi**, koji iznosi najmanje 25% temeljnog kapitala dioničkog društva, a isti se koristi za pokriće gubitka i drugih nepredviđenih troškova u poslovanju dioničkog društva.
- ◆ **Dionice dioničkog društva su dematerijalizirane, nedjeljive i glase na ime**, a neograničeno su prenosive osim u slučajevima utvrđenim statutom dioničkog društva, a sukladno zakonu.
- ◆ **Organi dioničkog društva su skupština, nadzorni odbor i uprava.**

Prednosti

- ◆ Za vjerovnike je pogodno poslovati s dioničkim društvom jer su to uobičajeno društva s većim kapitalom koji se može upotrijebiti u poduzetničke svrhe, a postoji i veća mogućnost naplate njihovih potraživanja.
- ◆ Ograničena odgovornost
- ◆ Kontinuitet
- ◆ Relativna lakoća transfera
- ◆ Predodžba relativne stabilnosti i lakšeg pristupa izvorima financiranja
- ◆ Angažiranje menadžera i kvalificiranih radnika

Slabosti

- ◆ Složene procedure osnivanja
- ◆ Složene procedure poslovanja i upravljanja,
- ◆ Relativno visoki početni troškovi –troškovi osnivanja (likvidacijski također)
- ◆ Naglašena reguliranost
- ◆ Javna dostupnost podataka i izvještavanje
- ◆ Ograničen interes osnivača
- ◆ Vođenje poslovnih knjiga

Društvo s neograničenom solidarnom odgovornošću

- ◆ Društvo s neograničenom solidarnom odgovornošću je društvo najmanje dvije osobe koje su neograničeno solidarno odgovorne za obveze društva,
- ◆ Mogu ga osnovati fizičke i pravne osobe potpisivanjem ugovora o osnivanju.
- ◆ Ulozi članova u društvo s neograničenom solidarnom odgovornošću su jednake vrijednosti a mogu biti u novcu, stvarima, pravima i izvršenim uslugama.
- ◆ Vrijednost uloga utvrđuje se ugovorom o osnivanju, a ulogi članova postaju imovina društva.

Svaki član društva ima pravo i obvezu da upravlja društvom, sukladno ugovoru, a ugovorom se sukladno zakonu može odrediti i da za određeno vrijeme društvom potpuno ili djelomično upravlja jedan ili više članova.

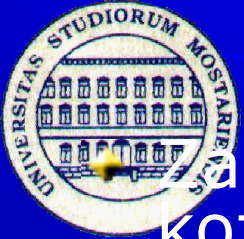
- ◆ Društvo s neograničenom solidarnom odgovornošću zastupa svaki član, ako ugovorom nije drugačije određeno.
- ◆ Svaki član društva neograničeno solidarno odgovara trećim osobama za obveze društva, osim ako treća osoba prilikom sklapanja pravnog posla sa jednim od članova zna da taj član nije ovlašten zastupati društvo.
- ◆ Osoba koja pristupi društvu s neograničenom solidarnom odgovornošću odgovara i za obveze društva nastale prije njegovog pristupanja.

Komanditno društvo

- ◆ Komanditno društvo je društvo u kojem jedan ili više članova za obveze društva odgovara neograničeno solidarno cjelokupnom svojom imovinom (komplementari), a jedan ili više članova odgovara za obveze društva samo do iznosa njihovih uloga upisanih u registar (komanditori).
- ◆ Komanditno društvo mogu osnovati dvije ili više fizičkih ili pravnih osoba, a osniva se ugovorom.
- ◆ Poslovima komanditnog društva upravljaju komplementari, a komanditari imaju pravo uvida u poslovne knjige i isprave društva i godišnje financijsko izvješće.
- ◆ Komanditno društvo zastupa svaki komplementar ako nije drugačije određeno ugovorom.

Zadruga

Zadruga je dobrovoljna organizacija zadrugara u kojoj svaki član sudjeluje neposredno i ravnopravno, i u kojoj zajedničkim poslovanjem, po načelu uzajamne pomoći, promiče i štiti svoj ekonomski i drugi interes i stječe dobit sukladno zakonu i statutu zadruge.

- ◆ Zadruga može obavljati jednu ili više djelatnosti za koje je registrirana i za koje ispunjava uvjete.

drugu može utemeljiti najmanje tri poslovno sposobne fizičke osobe, a iznimno stambenu zadrugu može utemeljiti najmanje 30 poslovno sposobnih fizičkih osoba.

- ◆ Štedno-kreditna zadruga se utemeljuje sukladno zakonu o zadrugama i Federalnom zakonu o bankama,.
- ◆ Zadruga se utemeljuje zaključivanjem ugovora o utemeljenju zadruge, a utemeljivači ulažu u zadrugu utemeljivačke uloge, a novi zadrugari uloge.
- ◆ Utemeljivački i drugi uložni mogu biti u novcu, stvarima i pravima izraženim u novčanoj protuvrijednosti.

- ◆ Imovinu zadruga čine utemeljivački ulozi zadrugara, ulozi novih zadrugara i sredstva ostvarena radom i poslovanjem zadruga.
- ◆ **Imovina zadruga zajednička je imovina zadrugara** razmjerno njihovim udjelima, a ugovorom o utemeljenju zadruga utvrđuje se rok u kome zadrugar ne može raspolagati svojim udjelom u zadruzi niti pojedinim stvarima i pravima iz zajedničke imovine niti može zahtijevati njezinu diobu.
- ◆ **Dobit koju zadruga ostvari svojim poslovanjem pripada zadrugarima** razmjerno njihovom ulogu i doprinosu u radu zadruga, sukladno odredbama ugovora o utemeljenju i statutom zadruga.

- ◆ Zadruga posluje u svoje ime i za svoj račun, u ime i za račun zadrugara, a može poslovati u svoje ime i za račun zadrugara sukladno ugovoru o utemeljenju i statutom zadruge.
- ◆ Zadruga u pravnom prometu odgovara za svoje obveze svom svojom imovinom, a za obveze zadruge koje se ne mogu izmiriti iz imovine zadruge, zadrugari odgovaraju do visine jamstva utvrđenog ugovorom o utemeljenju zadruge.
- ◆ Zadrugom upravljaju zadrugari a organi zadruge su Skupština, nadzorni odbor i direktor.

Ostali oblici organiziranja

◆ Oblici udruživanja subjekata malog gospodarstva koji nisu obuhvaćeni naprijed navedenim oblicima, tj. koji nisu obuhvaćeni zakonom o obrtu, zakonom o zadrugama i zakonom o gospodarskim društvima, ili je pojedinim zakonima regulirano da se za bavljenje određenom djelatnošću moraju ispuniti dodatni uvjeti, regulirani su ili bi trebali biti regulirani drugim zakonskim propisima

- ◆ Zakonom o poljoprivredi regulirano što je to poljoprivredno gospodarstvo, što je seljačko gospodarstvo ili obiteljsko-poljoprivredno gospodarstvo.
- ◆ Zakonom o unutarnjoj trgovini uređeno je obavljanje i uvjeti za obavljanje trgovine i trgovinskih usluga, a zakonom o turističko-ugostiteljskoj djelatnosti uređeni su turističko gospodarstvo, način i uvjeti privređivanja u turističkom gospodarstvu.
- ◆ Zakonom o ugostiteljskoj djelatnosti - ugostiteljstvo
- ◆ Zakonom o odvjetništvu uređeno je organiziranje i položaj odvjetnika koji osigurava pružanje stručne pravne pomoći fizičkim i pravnim osobama u ostvarivanju i zaštiti njihovih prava, obveza i pravnih interesa.
- ◆ Zakonom o zdravstvenoj zaštiti uređena su načela, način organizacije i provedbe zdravstvene zaštite.

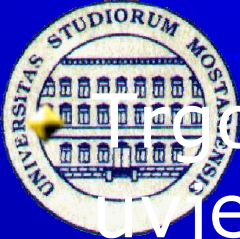
Trgovina

- ◆ Pod trgovinom u smislu Zakona o unutarnjoj trgovini smatraju se kupnja i prodaja robe i obavljanje trgovinskih usluga.
- ◆ Pravne i fizičke osobe koje se bave trgovinom na temelju registracije, odnosno rješenja kojim se odobrava obavljanje trgovine i trgovinskih usluga smatraju se trgovcem sukladno uvjetima propisanim ovim zakonom.

Odredbe ovoga Zakona, kojima se uređuju prava i obveze za trgovce, odgovarajuće se primjenjuju i na:

- ♦ pravne i fizičke osobe koje se bave trgovinom mimo registracije, odnosno odobrenja za obavljanje trgovine,
- ♦ pravne i fizičke osobe registrirane za obavljanje djelatnosti proizvodnje i obavljanja usluga, kada svoje proizvode i usluge prodaju na tržištu,
- ♦ fizičke osobe koje se bave poljoprivrednom proizvodnjom, kada svoje poljoprivredne proizvode prodaju na tržnici na malo,
- ♦ fizičke osobe koje na temelju ugovora s trgovcem obavljaju za trgovca trgovinu na malo izvan prodavaonice,
- ♦ fizičke osobe - građani koji se bave trgovinom bez odobrenja za obavljanje trgovine tijela grada, odnosno općine mjerodavne za oblast trgovine (u daljnjem tekstu: mjerodavno tijelo).

Trgovina se obavlja slobodno pod jednakim uvjetima na tržištu, za sve trgovce sukladno zakonu, dobrim poslovnim običajima, načelima lojalne konkurencije i trgovinskim pravilima, odnosno uzancama.

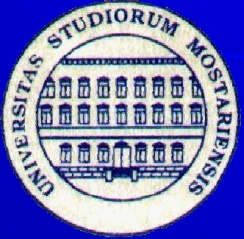
◆ Roba koja se stavlja u promet mora biti sukladna standardima, tehničkim normativima i kvalitativnim normama propisanim ili priznatim kao uvjet za njihovo stavljanje u promet i/ili uporabu na tržištu Bosne i Hercegovine.

◆ 3) Cijena robe koja se stavlja u promet formira se i iskazuje u domaćoj valuti u apoenima novčanica koje su u opticaju u Bosni i Hercegovini.

Načini obavljanja trgovine

- ◆ Trgovina se obavlja kao:
  - trgovina na veliko i
  - trgovina na malo.

Trgovina na veliko

- ◆ Trgovina na veliko je kupovina robe radi daljnje prodaje profesionalnim korisnicima, drugim pravnim i fizičkim osobama koje obavljaju registriranu djelatnost ili djelatnost odobrenu sukladno zakonu, uz obvezatno izdavanje fakture, odnosno računa.
- ◆ Trgovina na veliko obavlja se u posebnim prodajnim prostorijama, skladištima ili drugim mjestima koja ispunjavaju uvjete propisane ovim zakonom i drugim propisima.

Trgovina na veliko II

- ◆ Trgovina na veliko može se obavljati i kao trgovina na veliko u tranzitu kada se kupnja i prodaja robe obavlja bez prethodnog skladištenja u skladištu trgovca na veliko.
- ◆ Za obavljanje trgovine na veliko u tranzitu nije potreban prodajni prostor (skladište).
- ◆ Za određenu vrstu robe može se utvrditi da se trgovina na veliko ne može obavljati u tranzitu.
- ◆ Vlada Federacije na prijedlog federalnoga ministra trgovine (u daljnjem tekstu: ministar) utvrđuje vrstu robe kojom se ne može obavljati trgovina na veliko u tranzitu.

Trgovina na malo

1) Trgovina na malo je prodaja robe krajnjim potrošačima radi zadovoljavanja njihovih osobnih i obiteljskih potreba ili potreba kućanstva.

2) Trgovina na malo obavlja se u prodavaonicama ili izvan prodavaonica ako su za takav način prodaje ispunjeni uvjeti propisani ovim zakonom i drugim propisima.

3) Ako trgovac ispunjava uvjete po posebnom propisu da u prodavaonici pored trgovinske obavlja i neku drugu djelatnost, prostor namijenjen toj djelatnosti mora biti fizički odvojen od dijela prodavaonice namijenjenog trgovinskoj djelatnosti.

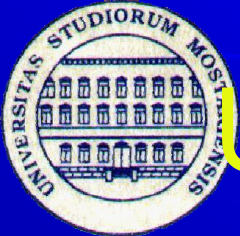
Trgovina na malo II

- ◆ Trgovac može u svojoj prodavaonici dodatno obrađivati hranu, uz ispunjavanje uvjeta propisanih posebnim propisom, tako da bude primjerena za uporabu.
- ◆ Zabranjena je konzumacija hrane i pića u prodavaonici iz stavka 4) ovoga članka.
- ◆ U prodavaonici su dopuštene besplatne degustacije pojedinih vrsta robe na kojima je istaknuta oznaka za tu namjenu.
- ◆ Ministar će donijeti pravilnik o klasifikaciji prodavaonice i drugih oblika trgovine na malo.

Trgovina na malo izvan prodavaonice je oblik trgovine na malo kada se prodaja robe i/ili usluga obavlja na neki od sljedećih načina:

- ◆ na štandovima, stolovima i boksovima na tržnicama na malo; na štandovima i stolovima izvan tržnica na malo; putem kioska; pokretnom prodajom; prodajom na daljinu (prodaja putem kataloga, TV prodaja, prodaja putem interneta, prodaja putem telefona),
- ◆ izravnom prodajom putem posrednika,
- ◆ prodaja putem automata,
- ◆ prigodnom prodajom (sajmovi, izložbe i sl.).

Uvjeti za bavljenje trgovinom

- ◆ Trgovinu na veliko i trgovinu na malo može obavljati trgovac sa svojstvom pravne osobe koji se bavi trgovinom na temelju registracije i koji ispunjava uvjete utvrđene ovim zakonom i drugim propisima.
- ◆ Trgovinu na malo može obavljati i trgovac sa svojstvom fizičke osobe, ali samo u jednom prodajnom objektu odnosno na jednom prodajnom mjestu (u daljnjem tekstu: trgovinska radnja) pod uvjetima propisanim ovim zakonom i drugim propisima.

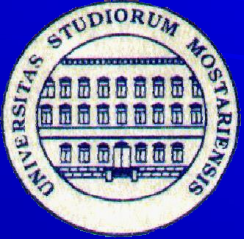
Trgovac može bez upisa u registar obavljati i druge poslove u manjem opsegu koji služe uspješnom obavljanju trgovine, a uobičajeno se obavljaju uz ovu djelatnost, kao što su poslovi utovara, prijevoza i istovara robe, poslovi dostavljanja robe kupcu i slično, a obavljanje tih poslova ne predstavlja redovitu djelatnost trgovca.

Trgovac je dužan utvrditi pisana pravila o uvjetima prodaje (cijena, način plaćanja i isporuke, bonifikacije i sl.) i na prikladan način učiniti kupcu dostupnim i pridržavati se tih uvjeta.

Trgovci koji obavljaju djelatnost u
ovačkim objektima (lancima) namijenjenim
za trgovinu različitih robnih skupina
prehrambenih i neprehrambenih proizvoda,
površine od 1.000 i više četvornih metara,
prije otpočinjanja rada dužni su pribaviti
suglasnost Ministarstva kojom se utvrđuje
ispunjavanje uvjeta glede zastupljenosti
domaćih prehrambenih proizvoda u objektu.

◆ 2) Uz zahtjev za dobijanje suglasnosti stranka
je dužna da kao dokaz o obveznoj
zastupljenosti domaćih prehrambenih proizvoda
u visini od najmanje 50% u asortimanu robe
podnese odgovarajuću pismenu izjavu.

Trgovinska radnja

- ◆ Trgovinska radnja osniva se izdavanjem rješenja kojim se odobrava osnivanje trgovinske radnje.
- ◆ Rješenje iz stavka 1. ovoga članka izdaje nadležno općinsko tijelo (u daljnjem tekstu: nadležno tijelo).

Nadležno tijelo će izdati odobrenje za osnivanje trgovačke radnje osobi koja ispunjava slijedeće uvjete da:

1. državljanin je Bosne i Hercegovine;
2. poslovno je sposobna;
3. posjeduje najmanje III. stupanj stručne spreme;
4. zdravstveno je sposobna, ako je za obavljanje trgovine na malo određenim proizvodima iz djelokruga poslovanja trgovačke radnje, zdravstvena sposobnost propisana kao poseban uvjet;
5. u vlasništvu ili pod zakupom posjeduje poslovni prostor koji ispunjava opće i posebne uvjete utvrđene podzakonskim aktima iz članka 9. ovoga Zakona;
6. nema zasnovan radni odnos;
7. nema već osnovanu trgovačku radnju;
8. pravomoćnom odlukom joj nije izrečena zaštitna mjera zabrane obavljanja te djelatnosti;
9. pruži dokaze kako nema neizmirenih obveza prema javnim prihodima;
10. ispunjava i druge uvjete propisane zakonom ili drugim propisom.

Odobrenje za osnivanje trgovačke radnje može se izdati i osobi koja ne ispunjava uvjet iz stavka 1. točka 3. ako uposli osobu koja ispunjava taj uvjet.

Iznimno od odredbe stavka 1. točka 1. ovoga članka, strani državljanin može osnovati trgovačku radnju pod uvjetom da posjeduje radnu dozvolu i uz primjenu načela uzajamnosti.

Trgovinske usluge

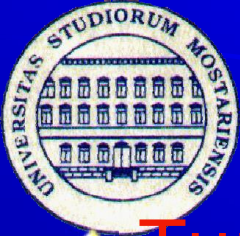
- ♦ djelatnosti kojima se uz naknadu potiče obavljanje razmjene robe od proizvođača do krajnjeg potrošača.
- ♦ Trgovinske usluge su: posredničke, zastupničke, komisione, burzanske, franšizing, uskladištenje, otpremanje i dopremanje robe (otpremništvo), kontrola kakvoće i kvantiteta robe, marketing, tržnica na veliko, tržnica na malo, trgovinski centar, stočna pijaca, vašar, sajam (usluge priređivanja sajmova i gospodarskih izložbi) i druge usluge uobičajene u trgovini.
- ♦ Trgovac sa svojstvom pravne osobe može pružati sve trgovinske usluge iz stavka 2) ovoga članka.
- ♦ Trgovac sa svojstvom fizičke osobe može pružati samo komisione i posredničke usluge.

Posebni oblici obavljanja trgovine

- ◆ Dražba
- ◆ Prodaja od vrata do vrata
- ◆ Prodaja na daljinu
- ◆ Otkupne postaje ili otkupna mjesta i obiteljska poljoprivredna gazdinstva

Turizam i ugostiteljstvo

- ◆ **Turističkim gospodarstvom** smatra se: turistička i ugostiteljska djelatnost
- ◆ Turistička djelatnost u smislu ovoga zakona smatra se pružanje usluga putničke agencije, turističkog vodica, pratitelja, animatora i zastupnika, turističke usluge u nautičkom turizmu, seoskom domaćinstvu, zdravstvenom, kongresnom, vjerskom, sportskom, lovnom i drugim oblicima turizma kao i pružanjem ostalih turističkih usluga.
- ◆ Turističku djelatnost mogu obavljati pravne i fizičke osobe koje ispunjavaju uvjete propisane za obavljanje te djelatnosti, propisane zakonom.

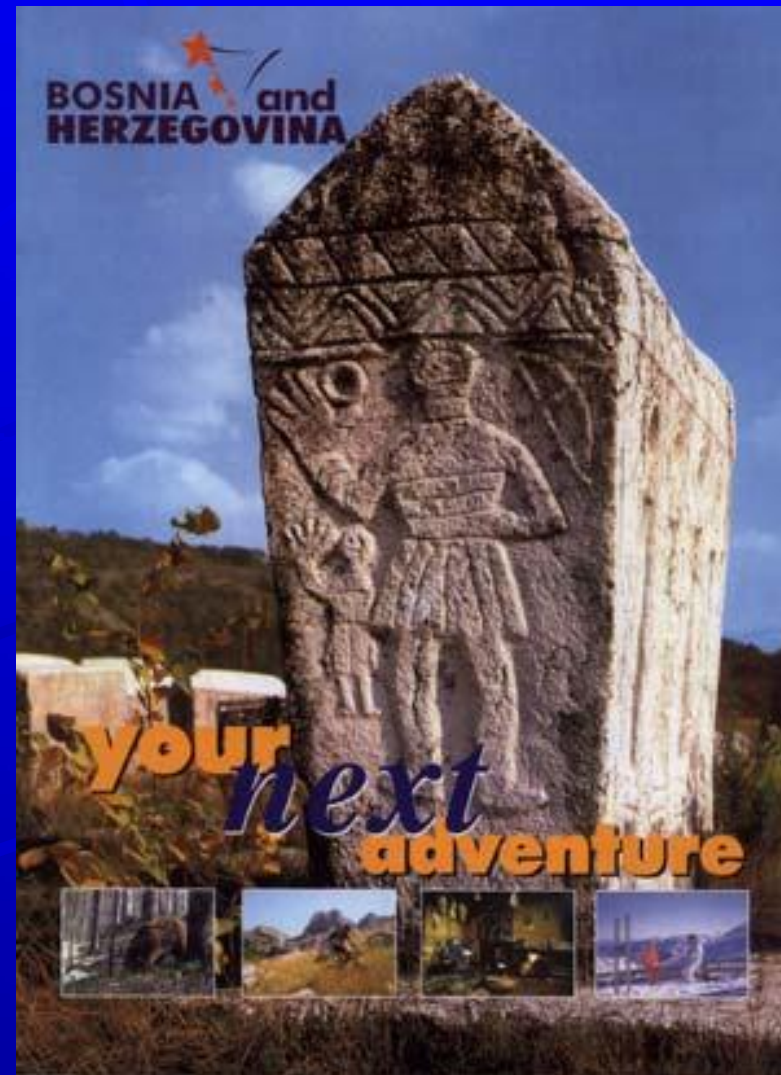

Putnička agencija

◆ Putničkom agencijom u smislu ovog zakona, smatra se poduzeće upisano u sudski registar koje se bavi organiziranjem turističkih i poslovnih putovanja i boravka, posredovanjem i pružanjem svih ostalih usluga u svezi s time, te prodajom svojeg vlastitog turističkog proizvoda kojeg stvara objedinjavanjem raznih vrsta turističkih usluga.

Turistički vodič

Turistički vodič je osoba koja turistima pokazuje i stručno objašnjava prirodne ljepote i rijetkosti, kulturno-povijesne spomenike, umjetnička djela, etnografske i druge znamenitosti, povijesne događaje i legende o tim događajima i ličnostima, društveno-političke tijekove i zbivanja te ekonomska dostignuća mjesta i područja (u daljnjem tekstu: turistički vodič).

- ◆ Ne smatra se turističkim vodičem stručni djelatnik koji obavlja poslove vodiča na svom radnom mjestu kod pravne osobe ili fizičke osobe unutar poslovnog prostora u kojem radi (muzej, galerija, nacionalni park i sl.), stručni djelatnik putničke agencije koji prati skupinu turista iz mjesta u mjesto, vodič u planinama i jamama, u lovu i ribolovu, kao i voditelj i pratitelj ekskurzije i izleta.
- ◆ Za pružanje usluga turističkog vodica turistički vodič mora posjedovati odobrenje općinskog tijela. Odobrenje iz stavka 1. ovog članka izdaje na zahtjev turističkog vodiča općinsko tijelo, na čijem području turistički vodič ima prebivalište.

Turističke usluge u seoskom domaćinstvu

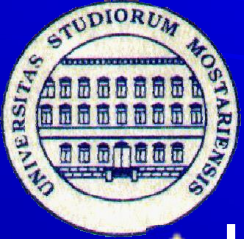
- ◆ U seoskom domaćinstvu mogu se pružati usluge boravka turista radi odmora i rekreacije u ugođaju seoskog života i krajolika s mogućnošću sudjelovanja u aktivnostima seoskog gospodarstva.
- ◆ Turističke usluge u seoskom domaćinstvu osobito su: iznajmljivanje konja za jahanje, lova i ribolova na seoskom gospodarstvu, foto safari, organiziranje branja plodina i gljiva, berbe voća i povrća, ubiranje ljetine i dr. **Turističke usluge iz stavka 1. ovog članka može pružati vlasnik seoskog gospodarstva sa članovima svoje obitelji ukoliko ispuni uvjete propisane ovim zakonom i drugim propisima.** Ministar će propisati način i uvjete za pružanje usluga iz stavka 1. ovog članka, te postupak i uvjete za pribavljanje odobrenja za obavljanje tih usluga.

Ostale turističke usluge

- ◆ Ostalim turističkim uslugama smatraju se:
  - iznajmljivanje sandolina te njihov smještaj i čuvanje,
  - iznajmljivanje jedrilica, dasaka za jedrenje, bicikla na vodi,
  - iznajmljivanje pribora i opreme za kupanje i skijanje na vodi,
  - iznajmljivanje suncobrana i ležaljki i dr.
  - iznajmljivanje skijaške, ribolovne opreme i sl.
- ◆ Rješenje o odobrenju za pružanje usluga iz članka 56. ovog zakona upisuje se u upisnik odobrenja za pružanje usluga fizičkih osoba koji vodi općinsko tijelo.

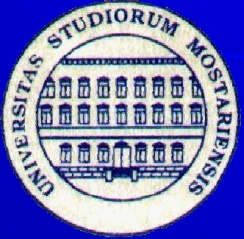

Ugostiteljska djelatnost

- ◆ Ugostiteljskom djelatnošću smatra se pripremanje hrane i pružanje usluga prehrane, pripremanje i usluživanje pića i napitaka i pružanje usluga smještaja.
- ◆ Ugostiteljskom djelatnošću smatra se i pripremanje hrane za potrošnju na drugom mjestu (u prijevoznim sredstvima, na priredbama i sl.) i opskrba tom hranom (catering).

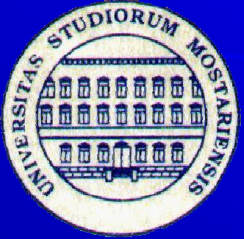

- ◆ Ugostiteljsku djelatnost mogu obavljati pravna i fizička osoba, koje su registrirane za obavljanje ugostiteljske djelatnosti i ispunjavaju uvjete propisane Zakonom
- ◆ Ugostiteljsku djelatnost, pod uvjetima propisanim ovim Zakonom, može obavljati i javna ustanova koja upravlja nacionalnim parkovima i parkovima prirode, ugostiteljska obrazovna ustanova, te učenički i studentski dom u svojim poslovnim prostorijama i prostorima.
- ◆ Ugostitelj može obavljati i druge djelatnosti koje služe obavljanju ugostiteljske djelatnosti, a koje se uobičajeno obavljaju uz ugostiteljsku djelatnost (prodaja novina i časopisa, duhanskih preradevina, pružanje usluga biljara, boćanja, kuglanja, tenisa i sl.) sukladno posebnim propisima.

- ◆ Pod uvjetima propisanim ovim Zakonom i propisima donesenim temeljem ovog Zakona, određene ugostiteljske usluge mogu pružati pravna i fizička osoba koje nisu ugostitelji.

Ugostiteljska radnja

- ◆ Fizička osoba, u smislu odredaba ovoga Zakona, može dobiti odobrenje za osnivanje ugostiteljske radnje samo za jedan ugostiteljski objekt na teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine.
- ◆ Ugostiteljska radnja osniva se izdavanjem rješenja kojim se odobrava osnivanje ugostiteljske radnje, koje izdaje mjerodavno tijelo.

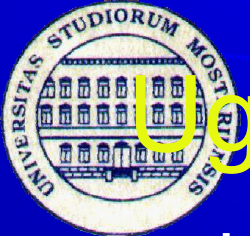

Vrste ugostiteljskih objekata

Ugostiteljskim objektima prema ovom zakonu, smatraju se ugostiteljski objekti za smještaj i ugostiteljski objekti za prehranu, a razvrstavaju se u sedam skupina i to:

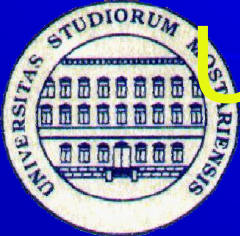
1. hoteli (vrste: hotel, hotelsko naselje, aparthotel, apartmansko naselje, motel, pansion i sl.);
2. kampovi i druge vrste ugostiteljskih objekata za smještaj (vrste: kamp, sobe za iznajmljivanje, apartman, omladinski hotel, planinarski dom, odmaralište, prenoćiste i sl.);
3. restorani (vrste: restoran, gostionica, zdravljak - mliječni restoran, krčma, konoba, pizzeria, objekt brze prehrane, ćevabdžinica, aščinica, burekdžinica i sl.);
4. barovi: (vrste: barovi, noćni bar, disco-bar, i sl.);
5. buffet: (vrste: buffet, pivnica, bistro i sl.)
6. kavane (vrste: kavana, caffe-bar, caffe-slasticarna i sl.)
7. kantine i pripremnice obroka (catering).

Ugostiteljske usluge u domaćinstvu

- ◆ Pod uvjetima utvrđenim ovim Zakonom i propisima donesenim na temelju ovog Zakona i drugim propisima, fizička osoba u kućanstvu može:
  - ◆ iznajmljivati gostima sobe, apartmane i kuće za odmor, ako je vlasnik najviše do 10 soba, odnosno 20 postelja,
  - ◆ organizirati kamp na svojem zemljištu za najviše 20 smještajnih jedinica, odnosno 60 gostiju istodobno.
  - ◆ Fizička osoba u kućanstvu može pružati i usluge doručka, polupansiona ili pansiona samo gostima kojima izdaje sobe, apartmane, kuće za odmor i u kampu.

Gostiteljske usluge u seljačkom domaćinstvu

- ◆ U kućanstvu, koje je organizirano kao turističko seosko gospodarstvo (u daljnjem tekstu: seosko kućanstvo), član seoskog kućanstva može pružati usluge iz članka 41. stavak 1. točka 1., osim iznajmljivanja kuća za odmor, iz članka 41. stavak 1. točka 2. ovoga Zakona.
- ◆ Osim usluga iz stavka 1. ovoga članka, u seoskom kućanstvu mogu se pripremati i posluživati topla i hladna jela, te pića i napitci iz pretežito vlastite proizvodnje za najviše 50 osoba (izletnika) istodobno.
- ◆ U seoskom kućanstvu mogu se pružati i usluge degustacije vina ili rakije, te posluživanja domaćih narezaka iz vlastite proizvodnje u uređenom dijelu stambenog ili gospodarskog objekta, u zatvorenom, natkrivenom ili na otvorenom prostoru za najviše 50 osoba (izletnika) istodobno, mogu se prodavati izrađene narodne rukotvorine kao i organizirati aktivnosti na upoznavanju nasljeđa, načina života i tradicionalne kulture seoskih područja.

Poljoprivreda

Pojmovi prema zakonu

- ◆ **"Poljoprivredna djelatnost"** podrazumijeva gospodarsku djelatnost koja obuhvaća biljnu i stočarsku proizvodnju i s njima povezane uslužne djelatnosti sukladno standardnoj klasifikaciji djelatnosti u Bosni i Hercegovini te očuvanje zemljišta u dobrom poljoprivrednom i okolišnom stanju.
- ◆ **"Poljoprivredni proizvod"** podrazumijeva proizvode biljne proizvodnje, stočarstva i ribarstva te proizvode prvoga stupnja njihove prerade. Lista poljoprivrednih proizvoda dana je u Dodatku I. koji je sastavni dio zakona.
- ◆ **"Poljoprivredno gospodarstvo"** podrazumijeva proizvodnu jedinicu ili skupinu jedinica koje čine proizvodnu cjelinu i s tehničkoga i s gospodarskoga gledišta, koje se bave proizvodnjom poljoprivrednih proizvoda; gospodarstvo se može baviti i drugim dodatnim (nepoljoprivrednim) proizvodnim i uslužnim djelatnostima.
- ◆ **Poljoprivredno gospodarstvo** može djelovati kao gospodarsko društvo, obrt ili zadruga, ako je registrirano za obavljanje poljoprivredne djelatnosti, te kao obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo.

Pojmovi prema zakonu

- ◆ **"Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo"** je samostalna gospodarska i socijalna jedinica utemeljena na vlasništvu i/ili uporabi proizvodnih resursa i upravljanju obitelji u obavljanju poljoprivredne djelatnosti.
- ◆ **"Poljoprivrednik"** je fizička osoba koja na poljoprivrednom gospodarstvu proizvodi biljne i stočarske proizvode te obavlja i druge poslove vezane uz tu proizvodnju bez obzira na stupanj specijalizacije poljoprivrednoga gospodarstva na kojem radi i koji posjeduje znanja i vještine o poljoprivredi.
- ◆ **"Nositelj poljoprivrednoga gospodarstva"** podrazumijeva fizičku ili pravnu osobu, ili skupinu fizičkih i pravnih osoba sukladno statusu koji ima skupina i njeni članovi prema zakonima u Bosni i Hercegovini, a čije se gospodarstvo nalazi na teritoriju Bosne i Hercegovine, te obavlja poljoprivrednu djelatnost i registrirano je u Registru poljoprivrednih gospodarstava kao nositelj gospodarstva.

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo

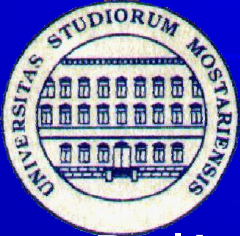
- ◆ Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo definirano člankom 3. ovoga zakona je temeljni oblik organiziranja u poljoprivredi.
- ◆ Ovisno o svojoj ekonomskoj snazi, obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo može biti:
  - a) komercijalno obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo,
  - b) nekomercijalno obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo.
- ◆ Obiteljska poljoprivredna gospodarstva imaju pravo na novčane potpore pod uvjetom da su upisana u Registar poljoprivrednih gospodarstava.

Poljoprivrednik

- ◆ Poljoprivredniku definiranom u članku 3. ovoga zakona poljoprivredna djelatnost može biti jedino-glavno ili dopunsko zanimanje.
- ◆ Poljoprivrednik koji proizvodi za tržište ili daje usluge na tržištu ima pravo na novčane potpore.
- ◆ Radi ostvarenja svojih prava na novčane potpore, što su određene Zakonom o novčanoj potpori u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji, kao i ostvarenja prava sukladno odredbama ovoga zakona, poljoprivrednik treba biti upisan u Registar poljoprivrednih gospodarstava i upisan u Registar klijenata te ispuniti i druge uvjete sukladno odredbama ovoga zakona, nakon čega mu se izdaje iskaznica nositelja poljoprivrednoga gospodarstva odnosno poljoprivrednika.

- ◆ Poljoprivrednik ima pravo na mirovinsko i zdravstveno osiguranje sukladno Zakonu o mirovinskome i invalidskome osiguranju ("Službene novine Federacije BiH" br. 29/98 i 49/00) i Zakonu o zdravstvenome osiguranju ("Službene novine Federacije BiH" br. 30/97 i 7/02).
- ◆ Ukoliko ispunjava uvjete propisane zakonskim propisima iz stavka 1. ovoga članka, poljoprivrednik je dužan obvezno osigurati sebe i članove obiteljskoga kućanstva.
- ◆ U slučajevima kada nisu obuhvaćeni obveznim mirovinskim i invalidskim osiguranjem, poljoprivrednici mogu sebi i članovima svoje obitelji dragovoljnim osiguranjem osigurati prava iz mirovinskoga i invalidskoga osiguranja pod uvjetima i opsegom utvrđenim zakonskim propisima koji reguliraju ovu oblast.

Upis u registar poljoprivrednih gospodarstava

- ◆ Poljoprivredna gospodarstva (gospodarska društva, zadruge, obrtnici, obiteljska poljoprivredna gospodarstva i poljoprivrednici) upisuju se u registre iz članka 44. stavak 1. točka 1. ovoga zakona pri Federalnom ministarstvu poljoprivrede koje je dužno osigurati tehničko provođenje i funkcioniranje registara radi harmonizacije i integracije registara na državnoj razini.
- ◆ Županijska ministarstva mjerodavna za poslove poljoprivrede u suradnji sa općinama prikupljaju potrebne podatke i pružaju stručnu pomoć obveznicima upisa u registre s područja svoga kantona i dostavljaju ih Federalnom ministarstvu poljoprivrede koje izdaje rješenje o upisu odnosno rješenje kojim se odbija upis, najkasnije u roku od 15 dana od dana uredno podnesenog zahtjeva za upis.
- ◆ Upis u Registar poljoprivrednih gospodarstava obavezan je za obiteljska poljoprivredna gospodarstva koja:
  1. prodaju vlastite proizvode na tržištu,
  2. podnose zahtjeve za novčane potpore i druge oblike potpore u poljoprivredi,
  3. trebaju biti evidentirana u ostalim registrima iz ovoga zakona.
- ◆ Upis u Registar poljoprivrednih gospodarstava obavezan je i za pravne osobe koje su registrirane za obavljanje poljoprivredne djelatnosti pri mjerodavnom sudu (gospodarska društva, zadruge) kao i obrtnike registrirane za obavljanje poljoprivredne djelatnosti pri mjerodavnom tijelu, u slučajevima kada:
  - podnose zahtjeve za novčane potpore i druge oblike potpore u poljoprivredi,
  - trebaju biti evidentirani u ostalim registrima iz ovoga zakona.

Korisnici potpora

- ◆ Korisnici novčanih sredstava i drugih oblika potpore u poljoprivredi odnosno klijenti (u daljnjem tekstu: korisnici-klijenti) **moгу biti pravne osobe sa sjedištem u Federaciji i fizičke osobe koje imaju prebivalište u Federaciji, a koje su registrirane za poljoprivrednu proizvodnju i upisane kao poljoprivredni proizvođači u Registar poljoprivrednih gospodarstava i Registar klijenata**, pod uvjetom da proizvode za tržište ili daju usluge na tržištu i koja ispunjavaju i druge uvjete što ih propisuje federalni ministar poljoprivrede posebnim propisima, a sukladno Zakonu o novčanoj podršci u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji.
- ◆ Korisnici-klijenti ostvaruju novčana sredstva na temelju podnesenoga zahtjeva i dužni su ih namjenski uporabiti.

Kraj – hvala na pozornosti

e-mail: zdenko.kleplic@tel.net.ba
e-mail: zdenko.kleplic@sve-mo.ba

